

انمول ہیرے (Hausa)

LU'ULU 'AI MASU DARAJA

Shaykh-e-Tareeqat, Ameer-e-Ahl-e-Sunnat
Baniye Dawat-e-Islami, Allamah Maulana Abu Bilal

MUHAMMAD ILYAS
Attar Qadiri Razavi

Presented by
Majlis-e-Tarajim (Dawat-e-Islami)

انمول بيرے

Anmool Heeray

LU'ULU 'AI MASU DARAJA

Wannan jawabine wanda Shehun Darika Amira-e- Ahl-e-sunnat, wanda ya kafa Dawat-e-islami 'Allamah Maulana Abu Bilal Muhammad Ilyas Attar Qadiri Razavi دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهُ ya gabatar a harshen Urdu. **Majlis-e-Tarajim** (the translation department) has translated it into English. (shashin fassara) ya fassara izuwa harshen Hausa. Idan har kaga wani kuskure a cikin fassarar ko rubutun, muna rokonka daka sanarda shashin fassara a wannan adireshin ko ta sakon e-mail tare da niyyar samun ladan Allah [Sawab].

Majlis-e-Tarajim (Dawat-e-Islami)

Aalami Madani Markaz, Faizan-e-Madinah, Mahallah Saudagran,
Purani Sabzi Mandi, Bab-ul-Madinah, Karachi, Pakistan

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: ✉ translation@dawateislami.net

LU'ULU 'AI MASU DARAJA

Lu'ul'ai Masu Daraja fassarar 'Anmool Heeray'

DA HARSHEN HAUSA

Hakkin mallaka © 2023 Maktaba-tul-Madinah

Ba'a yarda a sake fitar da wannan littafinba, ko watsashi ta ko wace irin hanya ta na'ura, ko sake gurzashi, ko juyashi ba tareda izinin.

Bugu na: Rabi'-ul-Ākhir, 1445 AH – (Nov, 2023)

Masu buga littafin: Maktaba-tul-Madinah

Yawan kwafin da aka buga: 5000

DAUKAR NAUYI

Kanada damar tintibarmu in kanason buga littafin addini babba ko karami domin kai ladan izuwa marigaya a cikin iyalanka.

Maktaba-tul-Madinah

Aalami Madani Markaz, Faizan-e-Madinah Mahallah Saudagran,
Purani Sabzi Mandi, Bab-ul-Madinah, Karachi, Pakistan

✉ **Email:** maktabaglobal@dawateislami.net – maktaba@dawateislami.net

☎ **Phone:** +92-21-34921389-93 – 34126999

🌐 **Web:** www.dawateislami.net

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Addu'ar karanta littafin

Ka karanta wannan addu'ar kafin ka nazarci littafin addini ko darasin Addinin musulunci, wannan zaisa ka tuna dukkan abin dakayi nazarinsa, (aadu'ar itace لَنْ يَسَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ)

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَنْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Fassarar ta

Ya Allah عَزَّوَجَلَّ! ka bude mana kofar ilimi da hikima, ka kuma shinfida mana rahamarka! Kaine ma'abocin daukaka da karamci!

(Al-Mustataf, vol. 1, p. 40)

Tunatarwa: ka karanta salatin Annabi sau daya kafin ko bayan kayi addu'ar.

Abubuwan da littafin ya kunsa

LU'U LU'AI MASU DARAJA	1
Falalar salatın Annabi.....	1
Kwanukan rayuwa sune lu'ulu'ai masu daraja.....	2
Rayuwa Takaitacciyace	4
Ci-gaban Numfashi	4
Kowane wuni yanayin shela.....	5
Rankai dade ko marigayi!	5
Mutuwa tana zuwa bagatatan.....	6
Nadama Yan' Aljanna	6
Tsinin Alkalami.....	7
Ka nemi a shuka maka bisghiya a Aljanna.....	7
Falalar salatın Annabi.....	8
Abin da yafi ibadar shekara 60.....	9
Biyar kafin Biyar	9
Baiwa iri biyu.....	10
Kyawun musulunci.....	11
Kimar lokuta masu daraja	11
Nasihohin masu darajanta lokaci	12
Ka tsara lokutanka	14
Falalar safiya	15
Gwala-gwalan hikima 15 game da kwanciyar barci da tashi ...	17

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط

LU'U LU'AI MASU DARAJA¹

Duk irin kasalar da shaidan ya sa maka, lallaine ka karanta wannan littafin daga daga farkonsa zuwa karshensa. Zaka amfanu da fa'idodi marasa iyaka a rayuwar duniya da kuma lahira, *إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ*.

Falalar salatin Annabi

A'ala Hazrat, Jagoran Ahlus-sunnah Maulana Shah Imam Ahmad Raza Khan *رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ* ya rawaito a shafi na I22, a Juzu'i na 23 na *Fatawar Razawiyah*: Sayyaduna Abdul Mawahib *رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ* yace 'Naga Manzon Allah *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* a mafarkina. Manzon Allah *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* ya fada mani cewa 'zaka ceci mutum dubu dari ranar Alkiyima'. Saina tambayeshi: 'Ya Manzon Allah *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* taya akai na samu wannan babban matsayin? Sai manzon Allah yace *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* saboda kana karanta salati kuma kana sadaukar da ladan agareni'. (*At-Tabaqat-ul-kubra lish-Sharani, shafi na 101*)

---

¹ Wannan makalar an gabatar da itane a lokacin taron kwana 3 wanda kungiyar Dawat-e-islami ta gabatar akan taron fadakarwa game da sunnah wanda akayi a Sahra-e-Madinah, Bab-ul-Madinah, a Karachi, ranar 25 Safar-ul-Muzaffar, 1430 B.H. – 2009 miladi. An kaddamar dashi a rubuce bayan anyi canje-canje da suka kamata. (*Majilis Maktaba-tul-Madinah*)

Lu'u Lu'ai Masu Daraja

Yanda zaka sadaukar da ladan shine, kayi kudirin sadaukar da ladan a zuci'yarka a lokacin da kake yin salatin Annabi. Ko kuma kace kafin kafara salatin ko bayan ka gama: 'ina sadaukar da wannan salatin izuwa ga Babban Masoyi kuma Manzo mai Albarka صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

Ance wani sarki tare da jama'arsa sunu wucewa ta wurin dandazon bishiyoyi sai sukaga sai sukaga wani mutum yana jifa da wasu tsakuwowi. Daya daga cikin tsakuwowin harta bugi sarkin. Saiya umarci bayinsa suzo da mutumumin mara da'a. sai sarkin ya tambaye shi: 'a ina kasami wadannan tsakowowin? Mutumin cikin razani, sai yace: 'na samu wadannan kyawawan tsakuwoyinne a wurin daba kowa a lokaci gararambata, saina na sasu a aljihuna. Alokacin dana zo wajen wadannan bishiyun, saina ringa jifansu da wadannan tsakuwowin domin in kado ya'yan itace daga bishiyoyin; sai sarkin ya sake tambayar sa: 'shin kasan darajar wadannan tsakuwoyin kuwa? Sai mutumin yace: 'A'a. sai sarkin yace, 'wadannan tsakuwowin ai lu'ulu'aine masu daraja, amma sai gashi kai kayi asararsu saboda wautarka; lokacin da wannan mutumin marar da'a yaji haka sai yayi nadama sosai amma danamarsa bata da amfani domin yarasa lu'ulu'ai masu daraja har abada.

Kwanukan rayuwa sune lu'ulu'ai masu daraja

Ya'yan uwa a Musulunci! Hakama, kwanukan rayuwarmu

suma lu'ulu'aine masu daraja. Idan mukayi asararsu ta hanyar ayyuka marasa amfani, to lalle bazamu samu komai a ranar Alkiyamaba sai danasani da takaici.

Allah عَزَّوَجَلَّ ya aiko mutane a duniyane don takaitaccen lokaci domin cimma wata manufa ta musamman. Saboda haka, an ambata a cikin Surat Al-Mu'minun, aya ta 115, Jizu'i na 18:

أَحْسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

Shin kun fahimci cewa mun haliccekune a banza, kuma baza 'a maisheku zuwa garemu ba?

[Kanz-ul-Īman (Tarjamar Alkur'ani)] (juzu'i na 18, Al-Mu'minun, ayata 15)

Gameda wannan ayar, an rubuta a *Khazain-ul-Irfan*: 'shin baza'a tasheku bane domin sakamako a Ranar Alkiyama! An halicce kune domin bauta wanda take wajibine akanku. Bayan an maisheku izuwa garemu, za'ayi muku sakamako akan aikin ku.'

Acikin bayanin manufar halittar rayuwa da mutuwa, an ambata a Surat Al-mulk, aya ta 2, Juz'I na 29

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ

Shine wanda ya halicci mutuwada rayuwa domin ya gwadaku shin wanene yafi kyawun aiki a cikinku.

[Kanz-ul-Īman (Tarjamar Alkur'ani)] (Juz'i na 29, surat Al-mulk ayata 2)

Rayuwa Takaitacciyace

Ya 'yan uwa a musulunci! Bayan wadannan ayoyi guda biyu, an bayyana manufar haklittar mutane a wurare da dama a cikin Alkur'ani mai Tsarki. Mutum zai rayune a wannan duniyar a lokaci kayyadadde. A cikin wannan takaitacciyar rayuwar, sai yayiwa kansa tanadin tsawon lokacin (zaman) kabari da kuma ranar Alkiyama. Saboda haka, lokacin damuke dashi yanzu yana da matukar daraja. Lokaci yana gudu. Baza'a iaya tsyardashiba ko ayi masa dabai-bayi. Numfashin da muka sheka bazai tava sake dawowaba.

Ci-gaban Numfashi

Sayyiduna Hassan Basri, رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ yace, 'kuyi gaggawa! Kuyi gaggawa! Menene hakikanin rayuwarku- rayuwar ku ta kunshi numfashi ne. Idan kuwa ya tsaya, to dukkanin ayyukanku da tasarrufinku wanda zakuyi don neman yardar Allah عَزَّوَجَلَّ lalle kuwa suma sun tsaya kenan. Allah yayi rahama ga mutum da yayiwa kansa hisabin dabi'unsa da ayyukansa ya kuma zubarda hawayensa ta hanyar tuna zunubansa!' Bayan ya fadi haka, sai (Hassan Basri) yakaranta aya ta 84 a Surat Al-Maryam:

إِنَّمَا نَعُدُّهُمْ عِدًّا

Muna kamala kididdigensu

[Kanz-ul-Īman (Tarjamar Al-kur'ani)] (Juz'i na 16, Surat Al-Maryam, aya ta 84)

Hujjat-ul-Islam Sayyiduna Imam Muhammad Bin Muhammad Ghazali, عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي yace, 'wannan kididdigen yana nufin yawan numfashi' (*Ihya-ul-ulum, Juz'i na 4, shafi na 205*)

Kowane wuni yanayin shela....

Sayyiduna Imam Bayhaki رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ya rawaito a cikin *Shu'ab-ul-Iman*: Annabin Rahamah yace: 'kowane wuni yana yin shela a lokacin fitowar rana: in kana son yin aikin kwarai a yau, to kayishi domin bazan sake dawowaba: (*Shu'ab-ul-Iman, Juz'i na 3, shafi na 386, Hadisi na 3840*)

Rankai dade ko marigayi!

Ya 'yan uwa a Musulunci! Mu aikata ayyuka na gari matukar iyawarmu a kowace rana ta hanyar amfani da damar da muke da ita a kwanukan rayuwarmu saboda zamu iya haduwa da mutuwarmu a kowane lokaci.

Mutanen da suke kiranmu da matsayin 'rankai dade' a ya zasu iya kiranmu da Kalmar 'marigayi' a gobe. Koda mun gane ko bamu gane ba, babu shakka cewa mutuwa tana fuskantarmu da gaggawa. Don haka, an ambata a Surat Al-Inshiqaq, aya ta 6:

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۚ

*Ya kai mutum lalle kana gudu izuwa ubangijinka,
Kuma sannan zaka hadu dashi.*

[*Kanz-ul-Iman (Tarjamar Alkur'ani)*] (*Juz'i na 30, surat- Al-inshiqaq aya ta 6*)

Mutuwa tana zuwa bagatatan

Yaku wadanda suka bata lokacinsu a ayyukan banza! Kuyi tunani yadda rayuwa ke saurin wucewa! Kungani a lokuta da dama yanda lafiyayyen mutum yako an mutu bagatatan. Bamusan abinda yake faruwa dashi a kabarinsa ba. Amma, shi lalle ya fahimci hakikanin rayuwa.

Yaku masu tsananin kwadayin dukiyar wannan duniyar! Yaku wanda suke ganin cewa tara dukiya shine kawai manufar rayuwarsu! Kuyi gaggagwa! Kuyiwa kanku shirin lahira tun kafin a binneku a cikin duhun kabari da sanyin safiya duk da cewa kun kwanta lami lafiya da daddare. Domin Allah عَزَّوَجَلَّ ku farka daga barcin gafala. Yace a aya ta farko surat-Al-Anbiya:

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١٧١﴾

Hisabin mutane ya kusata, amma sun juya fuskokinsu cikin gafala.

[Kanz-ul-Īman (Tarjamar Alkurani)] (juz'i na 17, surat-Al-Anbiya aya ta 1)

Nadama Yan' Aljanna

Ya 'yan uwa a Musuluncii! Wajibi ne agaremu mu fahimci mahimmamncin lokaci. Tafida lokutan rayuwa masu daraja ta hanya maras amfani babbar asarace kamar yadda Annabi mai tsarki صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ yace: 'Mutanen Aljanna baza suyi nadamar

komai na duniya ba saidai lokutan dasuka bata ba tare da sunyi zikirin Allah **عَزَّوَجَلَّ**'ba.

(*Al-Mu-'ajam-ul-kabir, juzu'i na 20, shafi na 93-94, Hadisi na 172*)

Tsinin Alkalami

Hafiz ibn Asakir ya rubuta acikin *Tabyin-u-kazib-il-Muftari*: loklacin da alkalamin Sayyiduna Salim Razi **رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ** (ya kasance babban waliyi a karni na biyar) ya dusashe, duk lokacin da zai fikeshi sai yayita zikirin Allah saboda kada lokacinsa ta takaita aka fike alkalamin kawai. (Duk da cewa yin haka don rubutun musulunci aikin ladane, amma kamar yana jifan tsuntsu biyu da dutse daya) saboda haka shi yana cin gajiyar lakacinsa

Ka nemi a shuka maka bisghiya a Aljanna

Za'a iya fahimtar mahimmancin lokaci ta hanyar cewa mutum zai iya samun a shuka masa bishiya a Aljanna cikin dakika daya, alhalin yana ruwaya a duniya. Wannan hanyar smun shuka bishiya a Aljanna yana da sauki sosai kamar yadda aka fada a hadisin ibn Majah, 'za'a shuka bishiya a Aljanna ga duk wanda ya furta wani daga cikin wadannan: (1) **الْحَمْدُ لِلَّهِ** (2) **سُبْحَانَ اللَّهِ** (3) **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** (4) **اللَّهُ أَكْبَرُ**.

(*Sunan Ibn Majah, ju'i na 4, shafi na 252, Hadisi na 3807*)

Falalar salatin Annabi

Ya 'yan uwa a Musulunci! Kun dai riga kunji cewa abune mai saukin gaske (mutum) ya samu a dasa masa bishiya a Aljanna. Idanka ambaci daya daga cikin wadannan kalmomin za'a shuka maka bishiya guda daya. Idan kuwa ka ambaci dukkanin kalmomin guda hudu to za'a shuka maka bishiyu guda hudu a Aljanna. Yanzu dai zaka iya fahimtar mahimmancin lokaci; watau za'a shuka man bishiya a Aljanna saboda kawai motsin harasanmu.

Idan har zamu samu a shuka mana bishiyu marasa iyanka a Aljanna saboda ambaton 'سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ' donme kenan zamu bata lokacinmu da zantuttuka marasa amfani! Hakanan koda muna tsaye,ko tafiya, ko a zaune, ko a kwance koma muna aiki, muyi kokarin yin salatin Annabi da yawa, saboda akwai lada akan haka. Babban masoyin Annabi mai Albarka صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ yace: 'duk wanda yayi mani salati sau daya, Allah zai عَزَّوَجَلَّ kwarara masa albarka guda 10, zai kuma shafe masa zunubansa guda goma 10' (*Sunan Nasa'i, shafi na 222, Hadisi na 1294*)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

Ku tuna cewa! Duk lokacin da kuka ambaci wani abun (zikiri ko salati) alhali kuna kwance, to anaso ku nade kafafunku.

Ya 'yan uwa a Musulunci! Idan muka riki dabi'ar jinjina kalmominmu kafin mu furtasu ta wannan hanyar: watau,shin

abinda zan fada yana amfani a duniya ko a addini ko kuwa bashi dashi. Idan bashida amfani, to sai kawai muyi salatin Annabi ko zikirin Allah **عَزَّوَجَلَّ** domin mu samu taskar sakamako. Ko kuma mu rika fadar: **'سُبْحَانَ اللَّهِ'** or **'الْحَمْدُ لِلَّهِ'** or **'لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ'** or **'اللَّهُ أَكْبَرُ'** domin samun a shuka mana bishiyu a Aljanna.

Abin da yafi ibadar shekara 60

Koda baka son karanta komai, to duk da haka zaka iya samun lada koda a cikin yin shiru da bakinka. A maimakon yin tunani akan abin duniya marasa amfani, sai ka rika tuna Allah **عَزَّوَجَلَّ** da Babban masoyinsa Manzo **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** a cikin tunaninka, ko kuma karinka yin tunani akan ilimin Musulunci ko akan magagin mutuwa, zaman kadaita da razani a kabari da kuma halin tsananin firgici a ranar Alkiyama. Ta wannan hanyar lokacinka bazai tafi a banza ba, zaka rika samun ladan a dukkanin numfashinka. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

An ambata a *Al-Jami-us-Saghir* cewa Annabi mafi girma da tsarki, **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** yace 'yin tunani (akan lamarurrukan lahira) na lokaci daya yafi ibadar shekara 60: (*Al-Jami-us-Saghir, shafi na 365, Hadisi na 5897*)

Biyar kafin Biyar

Ya 'yan uwa a Musulunci! Rayuwa takaitacciyace. Hasali ma,

Lu'u Lu'ai Masu Daraja

wannan lokacin shine kadai wanda muke dashi a hannunmu. Duk wani burin samun lokaci a gaba ba komai bane illa rudin kai. Abune mai yiwuwa mu hadu da mutuwarmu a lokaci mai zuwa. Rasulullahi: صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ yace:

إِعْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ
وَعِنَّاكَ قَبْلَ فُقْرِكَ وَفِرَاعَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

Fassara: ka ribanci (abubuwa) biyar kafin (wasu abubuwan) biyar: (1) kuruciyarka kafin tsufanka, (2) lafiyarka kafin rashin lafiyarka, (3) dukiyarka kafin talaucin ka, (4) lokacin hutunka kafin shagalarka da aiki, (5) rayuwarka kafin mutuwaruka.

(Al-Mustadrak, juz'i na 5, shafi na 435, hadisi na 7916)

Baiwa iri biyu

Babban masoyi Annabi mai Albarka yace, 'A kwai baiwa iri biyu wadanda mutane suke ruduwa dasu. Wadannan kuwa sune lafiya da kuma da ishashshen lokaci'

(Sahih Bukari, juz'i na 4, shafi na 222, Hadisi na 6412)

Ya 'yan uwa a Musulunci! Babu shakka, mara lafiya shine zaifi sanin mahimmancin lafiya sama da lafiyayyen mutum. Haka, kuma mutumin daya shagalta da aiki yasan mahimmancin lokaci sarai. Wadanda suke da cikakken lokaci da basa yin komai, sau tari basu san mahimmancin wadannan lokutanba

masu kima. Ka darajanta lokacinka ka kumayi amfani dashi ta hanyar da dace, ka kuma guji maganganu marasa amfani, ayyukan banza da kuma zama da abokan da basu da amfani.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

Kyawun musulunci

An fada a cikin *Sunan-ut-Tirmizi* cewa: Annabi mafi girma, kuma rahama ga talikai صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ yace: mutum yabar abida bashida amfani a gareshi yanada abubuwa kyawawa daya samu saboda musulunci.' (*Sunan-ut-Tirmizi, juz'i na 4, shafi na 142, Hadisi na 2344*)

Kimar lokuta masu daraja

Ya 'yan uwa a Musulunci! Rayuwa ta kunshi kwanuka takai-tattu, sa'o'i da lokuta. Duk wani numfashi lu'ulu'ine mai daraja. Dama ace zamuyi amfani da duk numfashinmu da lukutanmu wajen aikata aiki na kwarai! Idan muka bata lokacinmu wajen aikin banza da ayyukan zunubi, to lalle zamu zubar da hawayen takaici da danasani a ranar Alkiyama saboda ganin littafinmu na aiki babu aikin kirki aciki. Inama ace zamuyi tunanin yadda muke tafiyar da dukkanin lokutan rayuwarmu. Muyi kokarin ganin mun tafiyar da kowanne lokaci a rayuwarmu a wajen yin ayyuka masu amfani, da kuma kaucewa daga bata lokaci wajen maganganu marasa amfani, da

jita-jita. In kuwa bamuyi hakaba, to zamuyi nadama a ranar Alkiyama.

Nasihohin masu darajanta lokaci

Amir-ul-muminin, SayyiduAli كَوَّمَهُ اللهُ وَجْهَهُ الْكَرِيمُ yace:

1. Wadannan kwanukan sune shafukan rayuwarka, ka kawatasu da ayyuka na gari;
2. Sayyiduna Abdullah Ibn Mas'ud رَضِيَ اللهُ عَنْهُ yace: 'Ina takaici da kunya a yinin da nayi ba tare da na kara yawan ayyukana na kwarai ba'
3. Sayyiduna Umar Bin Abdul Aziz رَضِيَ اللهُ عَنْهُ yace: 'Rayuwarka tana raguwa a kowace rana, me yasa kuwa kakeyin lalaci a wajen aikata aikin kwarai? Wata rana wani mutum ya fada masa cikin rusunawa, ya Amir-ul-muminun! Ka jinkirta wannan aikin izuwa gobe; sai hi (Umar) رَضِيَ اللهُ عَنْهُ yace, 'da kyar nake gama aikin wuni a rana daya; idan na jinkirta aikin yau izuwa gobe, ta yaya zansami ikon kamala aikin kwana biyu a rana daya? 'kada ka jinkirta aikin yau zuwa gobe, saboda a goben zaka samu wani aikin daban.
4. Sayyiduna Hasan Basri رَحِمَهُ اللهُ عَلَيْهِ yace, 'ya kai mutum! Rayuwarka ta kushi kwanaki. Idan kwana ya wuce, to yankin rayuwarka shima ya wuce. (*Tabaqat-ul-Kubra lil Manawi, juzu'i na 1, shafi na 259*)

5. Sayyiduna Imam Shafi'i رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ yace: 'Na zauna a tawagar mutanen kirki na wani lokaci, ina samun fa'idodin addini. Na koyi abubuwa guda biyu masu amfani ta hanyar zama dasu. Na (1) lokaci kamar takobi ne, ko dai ka sare shi (da aikin kirki) ko kuma shi ya sare ka (ta hanyar shagaltar dakai a akin banza). Na (2) ka kiyaye son zuciyarka; idan baka shagalta da ita da aikin kirki ba, to ita zata shagaltar dakai da aikin banza.
6. Imam Razi رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ yace, 'Na Rantse da Allah inayin takaici sosai a lokacin cin abinci saboda sai na bar ayyukan addini (rubutu da karatu). Lokaci kadarace mai daraja.'
7. Hafiz Ibn Hajar رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ya fada game da Sayyidina Shamsuddin Asbahani (babban Malamin Shafi'iyyane a karni na 8): Ya kasance yana karanta cin abinci saboda tsoran bata lokaci wajen zuwa bandaki akai-akai'. (*Ad-Dur-rul-Kaminah lil- 'Asqalani, juz' i na 4, shafi na 328*)
8. Allamah Zahbi رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ya rubuta a Tazkira-tul-Huffaz game da Khatib-e-Baghdad رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ : cewa shi yana yin nazari hatta lokacin da yakeyin tafiya (saboda kada ya bata lokacin tafiya daga wani wuri zuwa wani a banza) (*Tazkira-tul-Haffaz, juz' I na 3, shafi na 224*)
9. Sayyiduna Junaidu Baghdadi ya kasance yana karanta Alkur'an mai-Tsarki a lokacin mutuwarsa. Sai wani ya

tambayeshi cikin mamaki, 'kana tilawa hatta a irin wannan lokacin!? Sai shi (Junaidu) ya bashi amsar cewa, 'an rufe littafin ayyukana, saboda haka nake kokarin kara ayyukana na gari da gaggawa.' (*Sid-ul-Khatir li ibn-ul-Jauzi, shafi na 227*)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

Ka tsara lokutanka

Ya 'yan uwa a Musulunci! In zai yuwu, saika tsara ayyukanka a kowace rana. Na farko, kayi kokarin ka kwanta barci sa'o'i biyu bayan kayi sallar Isha. Surutu da gulma tare da abokai (idan babu wata fa'ida addini) da daddare a cikin otal, ko kullab, da sauransu, wannan babbar asara ce. An ambata a Tafsirin *Ruh-ul-Bayan*, juz'i na 4, shafi na 166: 'Daya daga cikin dalilan da suka sanya aka halaka mutanen Annabi Ludu shine sun kasance suna zama a bakin hanya suna dariya da izgili'

Ya 'yan uwa a Musulunci! Kuji tsoron Allah komai salihancin abokananku, to ku kiyaye ku tuba daga dukkanin tarayyar da zatasa ka mantawa da Allah. Ka kwanta da wuri bayan ka kamala Ibadunka na dare saboda hutuwa da dare yafi alheri akan hutawa da rana domin samun lafiya, kuma wannan shine tsarin rayuwa. An ambata a Surat-Al- Qasasi, aya ta 73:

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ

فَضْلُهُ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦٧﴾

Daga cikin Rahamarsa ya sanya muku dare da rana, saboda ku huta a lokacin dare kuma ku nemi falalarsa a lokacin rana, yayi muku wannan domin ku kasance masu karbar gaskiya (godiya)

[Kanz-ul-Iman (Tarjamar Alkur'ani)] (Juz'i na 20, surah Al-Qasas, aya ta 73)

Acikin sharhinsa ga wannan ayar data gabata, Hakim-ul-Ummat Mufti Ahmad Yar Khan عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَلَكَانِ ya rubuta a shafi na 629 a cikin *Nur-ul-Irfan*, 'wannan aya ta nuna a fili cewa hutawa da dare da kuma neman abinci da rana shine yafi. Kada kaki yin barci da daddare ba tare da wani daliliba, kada kuma ka gudanar daranarka ayin aikin banza. Amma idan mutum yana barci da rana sannan kuma yana aiki da daddare saboda yanayin aikinsa, to babu laifin yin haka'.

Falalar safiya

Yana da mahimmanci kayi la'akari da yanayin aikinka a yayin da kake tsara lokutanka. Misali, 'yan uwa musulmi wadanda sukeyin barci da wuri da daddare suna tashi wasai da safiya. Saboda haka, safiya itace lokaci mafi dacewa wajen gudanar da al'amura. An rawaito wannan Addu'ar ta Ras-ul-lallahi صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ a *Sunan-ut-Tirmizi* cewa: 'Ya Allah عَزَّوَجَلَّ ka yawaita falalarka a lokacin safiyar Al-ummata'.

(Sunan-ut-Tirmizi, Juz'i na 3, shafi na 6, Hadisi na 1216)

Gameda wannan Hadisin, Mufti Ahmad Yar Khan رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ yace, ‘watau, (ya Allah عَزَّوَجَلَّ) ka yawaita falalarka a cikin dukkan ayyukan Al-ummata na duniya da lahira wadanda suke aikawa da safiya (kamar tafiye-tafiye neman ilimi, kasuwanci da sauransu)’.

Kayi kokarin tsara ayyukanka na yau da kullum daga lokacin safiya har zuwa lokacin kwanciyar bacci. Misali, yin sallar dare (tahajjudi) a lokaci kaza da kaza neman ilimin addini , sallar asuba acikin jam’i (hakanan dukkan salloli), kuma kayi a massallaci don samun kabbarar farko, da yin sallar walaha , dayin nafila kafin sallar azahar (chast), yin Karin kumallo, neman halal, cin abincin rana, yin ayyukan gida, yin ayyukan yammaci, zama da mutanen kirki (idan hakan bazai yiwu ba, to yafi alkairi mutum ya zauna shi kadai), da kuma haduwa da ‘yan uwa musulmi don yin ayyukan addini, da sauransu.

Duukanin wannan ayyukan za’a tsarasu a kuma basu lokuta da suka dace dasu. Wadanda basu saba yin hakaba, zasu iya fuskantar matsala tun daga farko, a hankali zasu saba kuma zasuga albarkar haka agaresu. اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

Ya ‘yan uwa a Musulunci! A karshen wannan jawabin, inaso na ambaci falalar sunnah, da kuma wasu daga cikin Sunnonin Annabin Rahama mai ceton al’umma صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ da yace: ‘duk wanda yake son sunnata, da kuma wanda yake kaunata

zai zauna dani a cikin Aljannah. (*Mishkat-ul-Masabih, Juz'i na 1, shafi na 55, Hadisi na 175*)

Gwala-gwalan hikima 15 game da kwanciyar barci da tashi

1. Ka karkade shimfidarka sosai kafin ka kwanta akai, saboda ka kawar da kwari masu cutarwa da sauransu in akwaisu.
2. Ka karanta wannan addu'arkafin kayi bacci:

اللَّهُمَّ بِأَسْبِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا

Fassara: *Ya Allah عَزَّوَجَلَّ da sunan ka zan mutu kuma zan rayu (watau barci, da kuma farkawa)*

(*Sahih bukhari, juz'i na 4, shafi na 196, Hadisi na 6325*)

3. Kada kayi barci bayan sallar la'asar domin yin hakan yana kawo ciwon hauka. Rasulullahi صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ yace, 'duk wanda yarasa hankalinsa saboda yin barci bayan sallar la'asar, kada ya zargi kowa sai kansa! (*Musnad Abi Ya'ala, Juz'i na 4, shafi na 278, Hadisi na 4897*)
4. Yin kailula da rana mustahabbine. (*Fatawar Alamgiri, Juz'i na 5, shafi na 376*) Sadr-ush-Shari'ah, Badr-ul-Darikah 'Allamah Maulana Mufti Muhammad Amjad 'Ali A'zami عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَلَأَن yace, 'wannan zai iya kasancewa da mutanen da suka raya darensu ta hanyar yin nafiloli, zikirin Allah عَزَّوَجَلَّ

ko shagalta dayin karatu. Yin kailula yana kawarda gajiyar da tsayuwar dare kan haifarwa; (*Ba-har-e-Shari'at, bangare na 16, shafi na 79*)

5. Makaruhi ne yin barci da farkon safiya ko tsakanin magariba da isha'i. (*Fatawa Alamgiri, Juz'i na 5, shafi na 376*)
6. Mustahabine yin barci a cikin tsarki.
7. Haka mustahabine a kwanta da gefen dama tare da sanya hannun dama a karkashin kuncin dama da kuma fuskantar alkibla na 'dan wani lokaci, sannan sai a kwanta da gefen hagu. (*Fatawa Alamgiri, Juz'i na 5, shafi na 376*)
8. A lokacin da zaka kwanta barci, kayi tunani akan 'kwanciya a kabari inda babu wanda zai zauna tare dakai sai ayyukanka.
9. A lokacin da zaka kwanta barci, kashalgalta da kanka da zikirin Allah عَزَّوَجَلَّ (watau kaita maimaita ambaton: 'لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ', 'سُبْحَانَ اللَّهِ', 'الْحَمْدُ لِلَّهِ' har sai kayi barci, saboda mutum zai farka a irin halin daya kwanta barci kuma za'a tasheshi a Ranar Alkiyama a cikin halin daya gamu da mutuwarsa. (*Fatawa Alamgiri, Juz'i na 5, shafi na 376*)
10. Bayan ka farka, ka karanta wannan Addu'ar:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

Fassara: ‘Dukkan yabo ya tabbata ga Allah عَزَّوَجَلَّ wanda ya rayamu bayan mutuwarmu kuma izuwa gareshi muke komawa. (*Sahih Bukhari, Juz'i na 4, shafi na 196, Hadisi na 6325*)

11. Bayan ka tashi sai kayi kakkafar niyyar cewa zaka zama mutumin kirki da kuma kamewa daga cutar da mutane. (*Fatawa Alamgiri, Juz'i na 5, shafi na 376*)
12. Idan yarinya da yaro suka cika shekara 10, to sai a raba musu wajen kwanciyarsu a shimfidu daban-daban. Haka yaron daya yakai wandannan shekaru bazai kwana da sa'anninsa ko manyan maza a shimfida daya ba. (*Durr-e-Mukhtar, Juz'i na 9, shafi na 629*)
13. Idan miji da mata suka kwanta a shimfida daya, to bazasu bar yaro dan shekara 10 ya kwanta tare dasu ba. Idan yaro ya balaga, dukkani hukunce-hukuncen manya sun hau kansa. (*Durr-e-Mukhtar, Juz'i na 9, shafi na 630*)
14. Kayi asuwaki (don goge hakoranka) idan ka tashi daga barci.
15. Tashi da daddare domin yi sallar falalace mai girma. Babban masoyi Annabi mai albarka yace, ‘bayan sallar farilla, mafificiyar sallah itace wanda akayi da daddare; (*Sahih Muslim, shafi na 591, Hadisi na 1163*)

* * *

Idan kanason koyon Sunnoni iri-iri, sai kasayi dan karamin

Lu'u Lu'ai Masu Daraja

littafi mai suna '*Sunnatayn aaur Adab*' (Sunnoni da laddubai) daga Maktaba-tul-Madinah. Hakana yin tafiya tareda Madani Qafilah (masu wa'azi) na Dawat-e-Islami a cikin hadiman Annabi, shima hanyace mai tasiri da kyawun gaske wajen koya da kuma 'dabbaka Sunnah.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

الْعَمَلُ بِاللَّهِ رَبِّهِ الْعَالَمِينَ وَالسَّلَامَةَ وَالسَّلَامَةَ عَلَى سَائِرِ الْمُرْسَلِينَ لَمَّا بَعَثَ قَانُؤًا بِاللَّهِ مِنَ الْمَشَاطِبِ الرَّبِيبِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

FOR BECOMING A PIOUS AND SALAH-OFFERING MUSLIM

Spend the whole night in the weekly Sunnah-Inspiring Ijtim'a' of Dawat-e-Islami held every Thursday after Salat-ul-Maghrib in your city, for the pleasure of Allah ﷻ with good intentions. In order to learn Sunnahs, make it your routine to travel with a 3-day Madani Qafilah every month with the devotees of Rasool, to fill out the Madani In'amat booklet every day practising Fikr-e-Madinah and to submit it to the relevant responsible Islamic brother of your locality on the first date of every Madani month.

My Madani Aim: 'I must strive to reform myself and people of the entire world, **إِن شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**. In order to reform ourselves, we must act upon Madani In'amat and to strive to reform people of the entire world, we must travel with Madani Qafilahs, **إِن شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**.

MC 1386

Aalami Madani Markaz, Faizan-e-Madinah, Mahallah Saudagaran
Purani Sabzi Mandi, Bab-ul-Madinah, Karachi, Pakistan.

UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net | E-mail: translation@dawateislami.net